

MĂNĂSTIREA VĂRATEC ÎN ARHIVELE SECURITĂȚII

*

AGENTA „VASILICA”
ÎNTRE DUMNEZEU ȘI SATAN
1962-1976

Ediție îngrijită de FABIAN ANTON

EDITURA VREMEA
BUCUREȘTI
2019

executarea anumitor operațiuni, cum ar fi: interceptarea corespondenței (Unitatea Specială „S”), interceptarea convorbirilor telefonice și utilizarea tehnicii operative (Unitatea Specială „T”), interceptarea transmisiilor în eter, în special ale posturilor de radio considerate ostile regimului comunist (Unitatea Specială „R”), și lupta antiteroristă (Unitatea Specială de Luptă Antiteroristă – U.S.L.A.).

1

DOMNIEI SALE
DOMNULUI DUMITRU DOGARU¹
SECRETAR GENERAL AL
DEPARTAMENTULUI CULTELOR
– BUCUREȘTI –

DOMNULE SECRETAR GENERAL,

Cu deosebit respect vă aduc la cunoștință că am primit suma de lei 400 (patru sute) acordată de Dumneavoastră ca recompensă.

Gândul Dumneavoastră, care implică gândul și grija Conducătorilor Statului nostru, de a răsplăti pe cei ce muncesc, a ajuns pe cele mai îndepărtate meleaguri în care ne aflăm noi pentru a-i încuraja și pe cei mai mici în

¹ Dumitru Dogaru (26 octombrie 1907 – 18 aprilie 1993) om politic. S-a afirmat în cadrul învățământului muncitoresc (1943-1948) și în relațiile dintre Stat și cultele religioase din România (1949-1975). În 1949 a fost transferat la Ministerul Cultelor, unde, până în 1957, a fost directorul Direcției de Studii și Documentare. În 1957, an în care Ministerul Cultelor s-a transformat în Departamentul Cultelor de pe lângă Consiliul de Miniștri, i s-a încredințat conducerea acestei instituții mai întâi ca secretar general (1957-1970) și apoi ca președinte (1970-1975). În paralel, a fost încadrat (1949-1959) la Institutul de Psihologie al Academiei R.P.R.

munca ce o depun conștiincios și într-un scop bine determinat, fortificându-ne și încurajându-ne.

De aceea Vă rog, Domnule Secretar General, să primiți din partea mea cele mai respectoase mulțumiri, luându-mi angajamentul ca și pe viitor să muncesc cu și mai multă râvnă și devotament, făcându-ne prin aceasta datoria de cetățeni cinstiți și fii ai bisericii care ne învață calea păcii, a colaborării și a iubirii între oameni.

Nu vom uita niciodată că pregătirea noastră se datorează acestor transformări sociale de democrație populară din țara noastră – căreia ne alăturăm cu toată ființa noastră, colaborând prin muncă cinstită la realizarea fericirii Poporului nostru și înflorirea „SCUMPEI NOASTRE PATRII”.

TRĂIASCĂ LUPTA PENTRU PACE!

Egumena Mănăstiri Văratec,
Nazaria Niță

22 februarie 1962

2

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
SECȚIA RAIONALĂ TÂRGU-NEAMȚ
25.06.1964

STRICT SECRET

CARACTERIZARE
PRIVIND PE AGENTA „VASILICA” DIN
CADRUL MĂNĂSTIRII VĂRATEC,

Agenta „VASILICA” a fost recrutată la data de 30 aprilie 1960 în scopul acoperirii din punct de vedere informativ a Mănăstirii Văratec precum și de a face informații cu privire la poziția, comportarea și legăturile pe care le au diplomații și turiștii din țările capitaliste care vizitează mănăstirea.

Din analiza caracterizărilor întocmite pe parcurs rezultă că agenta are calități și posibilități de informare și că a făcut informații bune, atât cu poziția adoptată de unele elemente cu care a venit în contact din cadrul mănăstirii, cât și cu turiști și diplomați din străinătate.

Astfel, în perioada aplicării Decretului 410/1959, ne-a semnalat mai multe călugărițe care aveau o poziție dușmănoasă față de măsurile luate de Statul nostru, călugărițe care au fost înlăturate din monahism.

De asemenea, trebuie arătat că agenta a respectat sarcinile ce le-a primit din partea Organelor noastre, influențând plecarea cât mai repede din mănăstire

a călugărițelor care se încadrau în Decret și urmau să părăsească mănăstirea.

Tot din caracterizările anterioare rezultă că agenta este sinceră în relațiile cu Organele Securității Statului și că nu este deconspirată.

Un fapt deosebit, care apare din analiza Dosarului, este acela că agenta, în cursul anului 1961, manifesta frământare când venea la întâlnirile care erau planificate în diverse locuri, motivând că-i este penibil să frecventeze anumite locuri în calitatea ce o are.

Pe această bază, întâlnirile s-au efectuat, începând de la acea dată, în majoritate, la locul de muncă al agentei².

De menționat că funcția pe care o are, de egumenă a mănăstirii, permite contactarea sa la locul de muncă, în care sens se folosesc diferite pretexte.

Din luna februarie 1963 agenta a fost predată de la Regiune în legătura raionului (respectiv în legătura șefului de raion).

De la data când, personal, lucrez cu agenta, cu ocazia discuțiilor purtate la întâlniri, am constatat că agenta are calități personale, în sensul că studiile ce le are îi permit să abordeze diverse discuții, acest lucru fiind favorizat și de faptul că agenta, pe parcurs, prin citirea multor lucrări din literatura beletristică, și-a îmbogățit cunoștințele culturale corespunzătoare.

Faptul că agenta depune interes și în prezent pentru a învăța cât mai bine limba franceză, pe care a învățat-o în cadrul Institutului Teologic, îi permite să poarte discuții cu diverși turiști din Occident care vizitează mănăstirea.

Pe lângă faptul că agenta are calități personale mai trebuie arătat că, prin comportarea și poziția pe care o adoptă în raport de situațiile ce se ivesc, întră foarte ușor în contact cu persoane ce prezintă interes pentru Organele noastre, în acest fel creându-și posibilități de a duce la îndeplinire sarcinile ce le primește.

² Mănăstirea Văratec.

Agentă, prin materialele ce le-a furnizat, a dat dovadă de sinceritate, ele verificându-se atât prin discuțiile purtate, prin unele împrejurări care erau deja cunoscute de Organele noastre, cât și prin materialele furnizate de alți agenți, așa cum este nota agentului „Lidia Ștefănescu” din 5.XI.1963 și a agentului „Ștefănescu Ion” din 24.IV.1964.

Din punct de vedere fizic agenta nu are defecte și nici nu este bolnavă.

La întâlniri se prezintă întotdeauna cu materialele redactate, căutând să ne indice cât mai multe amănunte din discuțiile ce le poartă cu persoanele cu care vine în contact.

Agentă nu este deconspirată.

Întâlnirile se efectuează la locul ei de muncă și numai când se deplasează în alte localități se fac întâlniri în alte împrejurări.

În concluzie, având în vedere calitățile și posibilitățile pe care le are, faptul că este sinceră și nedeconspirată, că depune interes în rezolvarea sarcinilor ce le primește, dovedind atașament față de Organele noastre, consider că pe agentă se poate pune bază și că poate fi folosită și în rezolvarea altor sarcini decât cele pe care le rezolvă în prezent.

ȘEFUL SECȚIEI RAIONALE
CĂPITAN POLAK TOMA³

³ Polak Toma (12.03.1934 – 1997) locotenent colonel în Inspectoratul Județean Neamț, Securitatea Municipiului Roman. În decembrie 1964 era căpitan și șef de secție la Direcția Regională Bacău, Secția Raională Târgu Neamț.

3

PRIMITĂ DE CĂPITANUL POLAK
LA 26.08.1964, LA LOCUL DE MUNCĂ
AL SURSEI

NOTĂ,

În ziua de 15 august 1964, la orele 14, ne-a vizitat o delegație engleză (adică un singur domn, de vârstă potrivită, însoțit de o domnișoară din București care îi traducea).

Au vizitat biserica și muzeul, conduși de maica ghid Ana Nichifor⁴. Au luat masa la arhondaric și au lăsat pentru mănăstire 100 de lei. Erau cu mașina nr. 515 XKT.

Printre altele a spus că el este de origine bulgar dar că în prezent este în Londra.

Pe data de 16 august 1964 ne-a vizitat un domn din Iran. A fost însoțit de un domn din Corpul Diplomatic din București și, trecând prin Bacău, li s-a recomandat de către un profesor de la Institutul Pedagogic să viziteze mănăstirea Văratec și să ia legătura cu maica egumenă Nazaria Niță, care cunoaște mai multe lucruri și poate să le dea explicații.

Când a venit Maica le-a spus că nu cunoaște decât limba franceză și nici aceasta la perfecție. Cum el nu

⁴ Viitoarea stavroforă Onufria Nechifor, stareță a mănăstirii Văratec în perioada 1995-2001.

cunoștea limba franceză s-a tradus în limba română de către domnul ce-l însoțea. Domnul cunoștea și limba engleză dar a preferat să facă exercițiul în limba română.

Au fost conduși de maica egumenă la biserică, la muzeu și la mormântul Veronicăi Micle.

După ce au vizitat au spus că au auzit că la Mănăstirea Văratec este un vin foarte bun pentru împărtășanie și că ar vrea și el să se împărtășească. Atunci maica le-a spus că este, dar ca să se împărtășească mai întâi trebuie să-și mărturisească păcatele (sub formă de glumă) iar el a spus că primește și aceasta.

A fost invitat la stăreție unde li s-a servit câte un pahar cu vin.

În discuțiile purtate el a întrebat câte maici sunt, cu ce se ocupă și cum se procedează la intrarea în monahism? A întrebat dacă atunci când le călugărește le pune și pe ele să bea. A mai întrebat, tot sub formă de glumă, dacă Statul știe că noi suntem aici, că Statul este departe, tocmai la București, și că dacă nu știe se duce el să spună despre noi că trăim în țara aceasta.

I s-a răspuns că normal că știe Statul că suntem aici și chiar ne plătește să stăm aici și ne ajută, că noi avem aici un rol bine determinat, să îngrijim aici momente istorice și de artă care nu sunt altceva decât bunuri ale Statului.

Când a plecat a vrut să plătească și i s-a răspuns că nu i se iau bani acum ci când va mai veni – precis că va mai veni – ca să-și plătească din datorii.

A spus că regretă că nu mai poate sta în locurile acestea atât de frumoase dar, dacă vrea maica egumenă, poate ea să se ducă pe la Mamaia – Constanța, unde el va mai sta câteva zile.

Despre această persoană translatorul ne-a spus că a fost invitată de țara noastră pentru a scrie ceva despre istoria țării noastre deoarece este străin.

A scris în cartea de la muzeu câteva cuvinte care au fost traduse în română de translator:

„La data de 15 august am vizitat mănăstirea Văratec pe care am găsit-o foarte interesantă. Covoarele și tablourile pe care le-am văzut, precum și clădirile vechi, mi s-au părut foarte interesante. 16 august 1964. Dr. Yozazor.”

26 august 1964

„VASILICA”

Nota a fost furnizată de sursa „Vasilica” din proprie inițiativă. Nu i s-au dat sarcini legate de conținut. O copie la S.R. Neamț.

Polak

4

NOTĂ,

În ziua de 4 august 1964 mănăstirea Văratec a fost vizitată de o delegație germană compusă din vreo 4 persoane.

Au fost conduși de maica casieră, Haidamac Hristofora, la biserică, la muzeu și la mormântul Veronicăi Micle. S-au dat explicațiile în românește și aveau translator.

În ziua de 7 august ne-a vizitat un francez care nu știa românește dar care avea cu el un băiețel care le traducea în limba germană. Au spus că vin de la Brașov. Au fost conduși de maica ghid Ana Nichifor la biserică și muzeu și le-a dat explicații. Le-a plăcut foarte mult, au semnat în registrul muzeu. Au venit pe la ora 9 și au plecat pe la 10. Au plecat cu mașina nr. 181 GW 81.

În aceeași zi, la orele 16, ne-a vizitat un ministru din Bulgaria, care știa românește. A fost condus la biserică și la muzeu de maica ghid Ana Nichifor care i-a explicat.

A semnat în registrul muzeu.

Pe data de 9 august, la orele 13, ne-a vizitat o delegație din S.U.A. (două persoane, un domn și o doamnă de vârstă mijlocie).

Erau însoțiți de o domnișoară din București care le traducea, fiindcă nu știau deloc românește, și de șofer.